

**BESCHIKKING VAN
GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORD-BRABANT**

ons kenmerk
Z/197176-361891

Op de op 14 april 2023 ontvangen aanvraag van Woonfonds Zuid Nederland 2 BV om een ontheffing krachtens artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor de renovatie van 25 woningen verspreid over Wijk en Aalburg, Veen, Genderen, Eethen, Drongelen en Meeuwen, in de gemeente Altena.

plaats / datum
's-Hertogenbosch,
10 augustus 2023

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

De heer A. Peters
Gebiedsmanager Oost

BESLUIT

Onderwerp

Op 14 april 2023 hebben wij van Woonfonds Zuid Nederland 2 BV een aanvraag ontvangen voor een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor het overtreden van verboden ten aanzien van beschermde soorten, dit als gevolg van de renovatie van 25 woningen verspreid over Wijk en Aalburg, Veen, Genderen, Eethen, Drongelen en Meeuwen, in de gemeente Altena (adressenlijst in bijlage 1).

Besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant besluiten, gelet op de overwegingen die zijn opgenomen in deze ontheffing,

- I. aan Woonfonds Zuid Nederland 2 BV, Herikerbergweg 181, 1101 CN te Amsterdam, de gevraagde ontheffing **te verlenen**, op grond artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, van de bepaling(en) als bedoeld in:
 - artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming, voor de:
 - **huismus** (*Passer domesticus*);
 - **gierzwaluw** (*Apus apus*);
 - artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wet natuurbescherming, voor de:
 - **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*);
 - **ruige dwergvleermuis** (*Pipistrellus nathusii*);voor de periode van 1 september 2023 tot en met 1 december 2026;
- II. dat de beschrijving van de activiteiten in de aanvraag, voor zover deze betrekking heeft op de soorten als bedoeld onder I, deel uitmaken van deze ontheffing;
- III. aan deze ontheffing voorschriften te verbinden die zijn opgenomen onder onderdeel 'voorschriften';
- IV. dat de volgende delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van de deze ontheffing:
 - Nader onderzoek "resultaten onderzoek vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen" van december 2022 met kenmerk P2022-0046;
 - "Activiteitenplan Ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming" van april 2023 met kenmerk P22-0296;
 - Beantwoording van aanvullende vragen, ingekomen op 20 juni 2023, inclusief:
 - aangepast "Mitigatieplan Woningen Heimsteden" van december 2022 met kenmerk P20220296;
 - Bijlage 1: adressenlijst te renoveren woningen per dorp;
 - Bijlage 2: meldingsformulier start werkzaamheden (zie voorschrift 1).

Rechtsmiddelen

Bezwaar

Is dit besluit aan u gericht en bent u het er niet mee eens, dan kunt u een bezwaarschrift indienen. Is het besluit niet rechtstreeks aan u gericht en bent u het er niet mee eens, dan kunt u alleen een bezwaarschrift indienen als het besluit directe gevolgen voor u heeft. Verstuur uw bezwaarschrift binnen 6 weken na de verzenddatum van het besluit.

U kunt uw bezwaarschrift op 2 manieren indienen:

- **Digitaal.** Op www.brabant.nl/bezwaar vindt u de link 'Bezwaar indienen'. U heeft hiervoor een DigiD-inlogcode nodig.
- **Per post.** Stuur uw bezwaarschrift naar:
Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC te 'S-HERTOGENBOSCH

In het bezwaarschrift zet u:

- uw naam en adres;
- de datum, het kenmerk en een omschrijving van het besluit waarmee u het niet eens bent;
- de reden waarom u het niet eens bent met ons besluit;
- de datum van uw bezwaarschrift en uw handtekening;
- maakt u namens iemand anders bezwaar? Stuur dan een machtiging mee.

Voeg ook een kopie toe van het besluit waarmee u het niet eens bent. Op deze manier kunnen wij uw bezwaarschrift beter in behandeling nemen.

Kunt u ons ook uw telefoonnummer en e-mailadres geven? Zo kunnen wij samen met u de beste aanpak van de behandeling van uw bezwaar bespreken.

U kunt het secretariaat van de hoor- en adviescommissie bereiken via telefoonnummer (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e-mailadres bezwaar@brabant.nl.

Aan het indienen van een bezwaar zijn geen kosten verbonden.

Voorlopige voorziening

Als u een bezwaarschrift indient, dan heeft dit geen schorsende werking. Dat betekent dat het besluit geldt zolang uw bezwaarschrift in behandeling is. Het kan zijn dat u dit niet wilt. Bijvoorbeeld omdat het besluit onherstelbare gevolgen voor u heeft. U kunt gelijktijdig met of na het indienen van een bezwaarschrift een verzoek om een voorlopige voorziening vragen bij de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch.

Er zijn kosten verbonden aan het vragen om een voorlopige voorziening (griffierecht).

INHOUDSOPGAVE

Besluit.....	2
Voorschriften.....	5
Procedurele overwegingen	7
Inhoudelijke overwegingen.....	8
1. Wettelijk kader - Wet natuurbescherming.....	8
1.1 Beschermingsregimes	8
1.2 Interim omgevingsverordening Noord-Brabant.....	8
2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep	9
2.1 Aangevraagde activiteiten	9
2.2 Onderzoek soorten	9
2.3 Mogelijke effecten op beschermde soorten	9
2.4 Alternatievenafweging.....	9
2.5 Belang van de aanvraag	10
2.6 Mitigerende maatregelen en staat van instandhouding	11
3. Conclusie.....	15
Bijlage 1. Adressenlijst te renoveren woningen per dorp.....	16
Bijlage 2. Meldingsformulier start handelingen beschermde soorten	17

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden aanvangen bekend is, doch uiterlijk 2 weken voor aanvang van de activiteiten, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar ons op te sturen. Met werkzaamheden en/of activiteiten worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals ongeschikt maken van de verblijfplaatsen.
2. De ontheffinghouder dient onmiddellijk contact met ons op te nemen via info@odbn.nl indien bij het uitvoeren van de activiteiten andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen, of andere handelingen als bedoeld in onderdeel I en II van het besluit noodzakelijk zijn.
3. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van de aan deze ontheffing verbonden voorschriften.
4. Deze genoemde (rechts-)personen dienen op de hoogte te zijn van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op eerste verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar.
6. De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de hier genoemde voorschriften, de mitigerende maatregelen uit te voeren zoals beschreven in de aanvraag, het activiteitenplan (hoofdstuk 3 en 7), het mitigatieplan en de aanvullende gegevens van 20 juni 2023.
7. De activiteiten en hier genoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige¹ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
8. Alle handelingen en bevindingen dienen door de ecooloog te worden bijgehouden in een logboek. Met handelingen worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals ongeschikt maken en het plaatsen van de tijdelijke en permanente voorzieningen. Ook dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Dit logboek dient op verzoek van een toezichthouder direct te worden overhandigd.
9. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen op basis van de aanvraag en de hier genoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de initiatieflocatie, dienen, voorafgaand aan het uitvoeren van de werkzaamheden, van de inhoud van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit aantoonbaar na te leven.
Dit ecologisch werkprotocol dient ter informatie aan ons te worden toegezonden, uiterlijk 2 weken voor de start van de werkzaamheden, via info@odbn.nl, onder vermelding van het zaaknummer.

¹ Wat wij hieronder verstaan staat in de toelichting op het aanvraagformulier:
https://www.brabant.nl/applicaties/producten/beschermde_dieren_en_planten_6553

Specifieke voorschriften

10. De tijdelijke en permanente voorzieningen voor gewone en ruige dwergvleermuis dienen vrij te zijn van kunstlicht.
11. Bij het ongeschikt maken mag geen opschuimend en uithardend (vul)schuim (PUR) gebruikt worden. Uithardend (vul)schuim mag alleen gebruikt worden nadat de woningen al ongeschikt zijn gemaakt, er een controleronde heeft plaatsgevonden conform het voorschrift over de controleronde én er is vastgesteld dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn. Dit voorschrift wordt opgenomen om te voorkomen dat vleermuizen vastkleven of verstrikt raken in het (vul)schuim of onverhoopt opgesloten worden.
12. Voorafgaand aan de werkzaamheden, na het ongeschikt maken, dient een controleronde te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van gewone en ruige dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus.
13. Tussen het ongeschikt maken en de controleronde dienen ten minste 3 dagen te zitten, zodat de vleermuizen de tijd hebben de verblijfplaats te verlaten.
14. De controleronde dient plaats te vinden conform de eisen die het geldende vleermuisprotocol stelt aan het onderzoek naar zomerverblijfplaatsen. Concreet gaat het om de start- en eindtijd, onderzoeksperiode, minimale temperatuur en maximale windkracht.
15. Tijdens de gehele controleronde moet het droog zijn.
16. De vleermuizen mogen na de controleronde geen toegangsmogelijkheden meer hebben tot de bebouwing.
17. Er kan pas gestart worden met de renovatiewerkzaamheden na de expliciete toestemming van de ecooloog.
18. Indien tijdens de werkzaamheden (niet zijnde ongeschikt maken) toch gewone of ruige dwergvleermuizen, gierzwaluwen of huismussen worden aangetroffen, dient het werk direct stopgezet te worden. Vervolgens dient de ecooloog geraadpleegd te worden om een plan op te stellen hoe hiermee wordt om gegaan. De werkzaamheden mogen pas hervat worden als de gewone of ruige dwergvleermuis/huismus/gierzwaluw uit het gebouw verdwenen is. In het logboek dient te worden vastgelegd hoe er wordt omgegaan met de aanwezige soort.
19. De permanente voorzieningen voor de gewone en ruige dwergvleermuis dienen een binnenmaat van minimaal 50 centimeter breed en minimaal 80 centimeter hoog te hebben.
20. De permanente voorzieningen voor de gierzwaluw dienen conform het betreffende (actuele) Kennisdocument te worden gerealiseerd. Het gaat hierbij met name om afstand tot de huidige nest-/verblijfplaats, hoogte, vrije aanvliegroute, afmetingen van de kasten, spreiding en (verschillende) zonzijde(s). Voor gierzwaluw geldt dat de nestvoorzieningen tussen 09:00 en 19:00 uur in de schaduw moeten zijn, tenzij ze op een noord of oostgevel zijn geplaatst.
21. Per weg te nemen nestplaats van de huismus dienen minimaal twee nestkasten voor de huismus ingebouwd te worden, conform de eisen van het Kennisdocument Huismus van BIJ12 (versie 2023).
22. De tijdelijke voorzieningen dienen in stand te worden gehouden totdat de permanente voorzieningen gerealiseerd en beschikbaar zijn, waarbij rekening dient te worden gehouden met de gewenningsperiodes conform de betreffende Kennisdocumenten en aangetroffen functies.
23. Het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen vindt plaats buiten de meest kwetsbare periodes - dit zijn voor vleermuizen de kraamperiode (half mei tot half juli) en de winterperiode (15 oktober tot 1 april) - en voor broedvogels de broedperiode.
24. Voor het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen dient gecontroleerd te worden of de voorziening 'leeg' is. De kasten mogen alleen verwijderd worden op het moment dat er geen huismus, gierzwaluw of vleermuis aanwezig is in de kast.
25. De tijdelijke kasten dienen binnen de ontheffingsperiode verwijderd te worden. Indien dit niet het geval is, is vleermuisonderzoek benodigd om te beoordelen of de kast gebruikt wordt als verblijfplaats. Indien de kast in gebruik is als verblijfplaats en deze ontheffing is verlopen, dient een nieuwe ontheffing te worden aangevraagd voor het verwijderen van de verblijfplaats.

PROCEDURELE OVERWEGINGEN

Aanvraag

Op 14 april 2023 hebben wij van Woonfonds Zuid Nederland 2 BV een aanvraag voor een ontheffing ingevolge artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen. De aanvraag is op 20 juni 2023 aangevuld.

Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag en het activiteitenplan. De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/197176.

Gedragscode

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Bevoegd gezag

Omdat de activiteit wordt verricht in de provincie Noord-Brabant zijn Gedeputeerde Staten (verder: GS) op grond van artikel 1.3 van de Wnb bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Als dit aan de orde is betrekken wij tevens de gevolgen van de activiteit voor de soorten buiten onze provinciegrens bij ons besluit.

Reguliere voorbereidingsprocedure

In deze procedure wordt de reguliere voorbereidingsprocedure overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht toegepast.

Ontvankelijkheid

Voor de aspecten van de aanvraag waarvoor een ontheffing vanuit de Wnb is vereist hebben wij beoordeeld of de aanvraag volledig is en voldoende gegevens bevat. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een ontheffing is gevraagd.

Wij zijn van oordeel dat de aanvraag in combinatie met bovenstaande gegevens en documenten voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een ontheffing is gevraagd.

Overige regelgeving

Bij de beoordeling van deze aanvraag zijn andere aspecten dan gerelateerd aan soortenbescherming op grond van de Wnb en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving kan daarom aan de orde zijn, onder andere voor ruimtelijke ordening of bouwen.

Deze aanvraag is niet getoetst aan het onderdeel Natura 2000 van de Wnb. Mogelijk is hiervoor ook een vergunningplicht op grond van de Wnb aan de orde. Als dit het geval is dient de aanvrager ook deze bij de provincie aan te vragen.

INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN

1. Wettelijk kader - Wet natuurbescherming

1.1 Beschermingsregimes

Op basis van de Wet natuurbescherming zijn er drie beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Artikelen 3.1, 3.2 en 3.4 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. Artikelen 3.3 en 3.4 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de ontheffing.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Artikelen 3.5 en 3.6 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. De artikelen 3.8 en 3.9 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een ontheffing.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Artikel 3.10 van de Wnb heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten en geeft de voorwaarden waaronder GS ontheffing kunnen verlenen.

Voor alle soorten geldt in alle gevallen de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb). Het gaat dan zowel om beschermd als onbeschermd dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een ontheffing is verleend. Hierin wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

In artikel 5.4 van de Wnb zijn gronden opgenomen waarop een verleende ontheffing kan worden ingetrokken of gewijzigd. De ontheffing kan in elk geval worden ingetrokken als blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

1.2 Interim omgevingsverordening Noord-Brabant

Provinciale Staten hebben ten aanzien van soortbescherming aanvullende kaders vastgesteld. Deze zijn neergelegd in paragraaf 2.6.1 van de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant. Voor bepaalde soorten en handelingen zijn vrijstellingen opgenomen.

2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep

2.1 Aangevraagde activiteiten

De aangevraagde activiteit betreft de renovatie van 25 woningen verspreid over Wijk en Aalburg, Veen, Genderen, Eethen, Drongelen en Meeuwen, in de gemeente Altena. De werkzaamheden bestaan uit het vervangen van de daken, het na-isoleren van de spouw, houtrotreparatie, glasvervanging en mogelijk worden de houten kozijnen vervangen als deze niet te herstellen zijn. Een uitgebreide omschrijving van de activiteiten is opgenomen in de aanvraag.

2.2 Onderzoek soorten

Het uitgevoerde onderzoek naar beschermde soorten is beschreven in de bij aanvraag gevoegde rapportages 'Resultaten onderzoek vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen' en de aanvullingen van 20 juni 2023.

In 2021 heeft een quickscan naar beschermde soorten plaatsgevonden. Het nader onderzoek naar vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen heeft plaatsgevonden in 2022, op basis van het Vleermuisprotocol 2021, Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ 12, 2017) en Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017).

2.3 Mogelijke effecten op beschermde soorten

Op de onderzoeklocaties zijn in totaal 10 zomer-/paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, 1 paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis, 8 nestplaatsen van de gierzwaluw en 18 nestplaatsen van de huismus aangetroffen.

Tijdens de onderzoeksrondes is een kraamverblijfplaats van de laatvlieger vastgesteld in de woning aan de Wilgenstraat 20 te Eethen. In de aanvullende gegevens van 20 juni 2023 is aangegeven dat deze woning buiten de ontheffingsaanvraag wordt gehouden.

De aanvrager geeft aan dat door het uitvoeren van de activiteiten:

- 10 zomer-/paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis;
- 1 paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis;
- 8 nestplaatsen van de gierzwaluw;
- 18 nestplaatsen van de huismus;

worden beschadigd of vernield en vleermuizen worden verstoord.

Dit is een overtreding van de bepalingen zoals bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb.

2.4 Alternatievenafweging

Locatie

Het project is locatie gebonden vanwege de renovatie van de woningen. De werkzaamheden kunnen derhalve niet op een andere locatie plaatsvinden.

Inrichting/vorm

Een andere vorm van werken is bij de woningen niet mogelijk. De woningen zijn oud en dienen gerenoveerd te worden. Daarnaast is asbesthoudend dakbeschot aan de buitenzijde van de daken, onder de pannen, aanwezig. Dit wordt verwijderd.

Werkwijze

Het is niet mogelijk door een andere werkwijze de verblijfplaatsen en nestlocaties te behouden. Het is noodzakelijk de daken te vervangen en het asbest te verwijderen. Het niet uitvoeren van de werkzaamheden is om deze reden dan ook geen optie.

De woningen worden gerenoveerd en niet gesloopt. De keuze voor renoveren of slopen en nieuw bouwen is zorgvuldig afgewogen. De waarde en leeftijd van de woningen is nog zodanig dat slopen een te grote kapitaalsvernietiging zou betekenen. Daarnaast is er een grote behoefte aan betaalbare woningen. Bij de keuze voor het slopen van de woningen en het plaatsen van nieuwbouw, zal de huur van de woningen verhoogd moeten worden en zijn er dus minder betaalbare woningen beschikbaar.

Planning

Een alternatieve planning heeft geen meerwaarde. De werkzaamheden worden namelijk buiten de meest kwetsbare periodes van de vleermuizen, gierwaluw en huismus gestart en beëindigd.

Gezien het bovenstaande is ons gebleken dat er geen redelijke alternatieven mogelijk zijn, die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

2.5 Belang van de aanvraag

De ontheffing is gevraagd op grond van het belang 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' zoals genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b en het belang 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten zoals genoemd in 3.8, vijfde lid, onder b van de Wnb.

De noodzaak van de werkzaamheden komt voort uit het in goede kwaliteit houden van het woningbezit. Bij een aantal woningen zijn ernstige vochtproblemen ontstaan waardoor het noodzakelijk is om de daken te vervangen. Door het aanbrengen van dak en gevelisolatie wordt de oppervlakte temperatuur van de binnenwanden verhoogd waardoor de kans op schimmelvorming verminderd. Daarnaast moeten de woningen verduurzaamd worden zodat er minder CO₂ uitstoot is en de kosten voor gas en elektra dalen. Om te voldoen aan de Europese klimaatdoelen zullen de woningen energiezuiniger moeten worden gemaakt door te isoleren, of de woningen dienen te worden gesloopt om daarvoor in de plaats woningen te realiseren met een label waarbij wel bijgedragen wordt aan de Europese klimaatdoelen.

De gemiddelde temperatuur is in de afgelopen eeuw gestegen en zal volgens klimaatscenario's van onder andere het KNMI blijven stijgen. Warmere zomers, met meer hittegolven, leiden tot meer ziekte en voortijdige sterfte onder kwetsbare groepen. Niet of slecht geïsoleerde woningen warmen snel op tijdens zomerse omstandigheden. Met name in ruimtes ter hoogte van niet geïsoleerde daken en ramen kunnen de temperaturen hoog oplopen als gevolg van warm zomerweer. Het beoogde groot onderhoud van de woningen in het plangebied zal leiden tot een stabiel binnenklimaat waarbij hoge temperaturen voorkomen worden. Een stabiel en koeler binnenklimaat vermindert de gezondheidseffecten van warme weersomstandigheden voor bewoners². De beoogde werkzaamheden hebben derhalve een positief effect op de volksgezondheid.

² 'GGD-richtlijn medische milieukunde, gezondheidsrisico's van zomerse omstandigheden, Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM, 2013), rapport 609400007/2012b' en 'Effecten van klimaat op gezondheid, Actualisatie voor de Nationale Adaptatiestrategie, Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM, 2016), rapport 2014-0044'.

De woningen bevatten asbesthoudende materialen in het dak. Asbest kan, bij verkeerd handelen, een gevaar opleveren voor de gezondheid van de bewoners. Tijdens de werkzaamheden wordt indien mogelijk asbest verwijderd. Daarnaast is verwijdering van asbest een speerpunt van het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (BPO). Het verwijderen van asbest in de daken heeft daarmee een positief effect op de volksgezondheid.

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat de belangen voldoende onderbouwd zijn om de ontheffing te kunnen verlenen.

2.6 Mitigerende maatregelen en staat van instandhouding

In het activiteitenplan (hoofdstuk 7 en 8), het mitigatieplan en de aanvullende gegevens van 20 juni 2023 is beschreven welke maatregelen worden genomen om de effecten voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, de gierzwaluw en de huismus zoveel mogelijk te voorkomen. In grote lijnen gaat het om de volgende maatregelen:

- Werken buiten kwetsbare periodes
- Tijdelijke mitigerende maatregelen
- Ongeschikt maken
- Permanente mitigerende maatregelen

Werken buiten kwetsbare periodes

De werkzaamheden worden uitgevoerd in september van 2023 en 2024, buiten de broedperiode van vogels (15 maart tot 15 juli). De woningen worden gefaseerd gerenoveerd, waarbij de woningen aan Doeverensestraat 12 te Genderen, Witboomstraat 53 te Veen en Wilgenstraat 10 te Eethen in 2023 en de overige woningen in 2024 worden verduurzaamd.

De werkzaamheden worden in normale werktijden uitgevoerd (7.00-17.00 uur), waardoor vleermuizen geen hinder ondervinden van de extra verlichting die bij werkzaamheden in de avond noodzakelijk is.

Tijdelijke mitigerende maatregelen

Gewone en ruige dwergvleermuis

De tijdelijke voorzieningen voor de gewone en ruige dwergvleermuis zijn uiterlijk februari 2023 geplaatst, waardoor de gewenningstijd van 6 maanden is doorlopen voor aanvang van de werkzaamheden. In verband met verstoring is het niet mogelijk de tijdelijke voorzieningen aan de woningen te hangen, omdat aan de woningen wordt gewerkt. Derhalve is het nodig om per aangetroffen verblijfplaats een vleermuistil te plaatsen in de tuin van de woning. De vleermuistillen die worden gebruikt zijn, of zijn vergelijkbaar met, de 'Paalkast Coco' van Faunus Nature Creations, de 'Vleermuistil VMPT1' van Unitura of de 'VK SK 05' van Vivara Pro. De tillen zijn binnen 200 meter van de verblijfplaats geplaatst, op een locatie met vrije invliegroute, niet direct naast een lantaarnpaal en niet te dicht naast elkaar.

Nadat de gewenningstijd van de permanente voorzieningen is doorlopen, worden de tijdelijke voorzieningen verwijderd.

Gierzwaluw

Tijdelijke voorzieningen voor de gierzwaluw zijn niet nodig doordat gierzwaluwen rond eind juli-begin augustus Nederland verlaten en medio april weer terugkomen. Wanneer de werkzaamheden binnen die periode afgerond worden en de permanente voorzieningen zijn geplaatst, hebben de vogels bij terugkomst mogelijkheden om te broeden.

Huismus

Tijdelijke mitigatie voor de huismus is niet nodig doordat in alle woonwijken waar werkzaamheden zullen plaats vinden, voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn. Deze uitwijkmogelijkheden zijn locaties onder dakpannen van vergelijkbare woningen als de woningen die gerenoveerd gaan worden, derhalve wordt verwacht dat deze in gebruik worden genomen.

Ongeschikt maken

Gewone en ruige dwergvleermuis

De (potentiële) verblijfplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuizen worden ongeschikt gemaakt tussen 1 september en 31 oktober 2023. Het ongeschikt maken gebeurt door voor vleermuizen geschikte kieren en openingen in het gebouw dicht te maken. Dit dichtmaken wordt gedaan middels exclusion flaps of een vergelijkbare methode waarbij een vleermuis wel de verblijfplaats uit kan, maar niet terug naar binnen. Het ongeschikt maken gebeurt onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen.

Gierzwaluw

Het ongeschikt maken van de nestlocaties van gierzwaluwen is niet nodig omdat gierzwaluwen rond eind juli-begin augustus Nederland verlaten en medio april weer terugkomen. Wanneer de werkzaamheden binnen die periode afgerond worden, is uitgesloten dat gierzwaluwen worden verstoord, verwond of gedood.

Huismus

De nestlocaties van huismussen worden ongeschikt gemaakt buiten de broedperiode en buiten de vorstperiode, in september/oktober 2023 of september/oktober 2024. Dit gebeurt door middel van het dichtzetten van nestlocaties, en alle andere mogelijke locaties waar huismussen kunnen verblijven, met borstels en vulschuim.

Huismussen kunnen van de rustplaats gebruik maken gedurende het hele jaar, maar zijn niet de hele dag op deze locatie aanwezig. Indien huismussen gebruik maken van de rustplaats tijdens de ontmoediging, zal het plaatsen van de borstels dusdanig veel verstoring veroorzaken dat individuen het nest zullen verlaten. Als er twijfels zijn of er nog huismussen onder de dakpannen zitten, dan worden de pannen opgetild.

Permanente voorzieningen

Gewone en ruige dwergvleermuis

Permanente voorzieningen voor gewone en ruige vleermuizen worden gerealiseerd op 3 verschillende manieren, met inbouwstenen (bijvoorbeeld 'Vleermuiskast VMPP1' van Unitura), kasten in het dakoverschot (bijvoorbeeld 'Vleermuiskast VMPP3' i.c.m. de uitstekende entreesteen van Unitura) en een permanente paalkast (bijvoorbeeld 'Paalkast Coco' van Faunus Nature Creations). Er worden maximaal 4 voorzieningen per woning aangeboden en maximaal 2 per gevel.

Gierzwaluw

Permanente voorzieningen voor gierzwaluwen worden gerealiseerd op 3 verschillende manieren, met inbouwstenen (bijvoorbeeld 'Gierzwaluwkast GZP2' van Unitura), kasten in het dakoverschot (bijvoorbeeld 'Gierzwaluwkast GZP3' van Unitura) en kasten onder de nok (bijvoorbeeld 'Oplossing GZN1' van Unitura). De voorzieningen worden zo geplaatst dat er een vrije ruimte van tenminste 1 meter breed en 3 meter diep onder de voorzieningen aanwezig is voor het in- en uitvliegen.

Huismus

Permanente voorzieningen voor huismussen worden gerealiseerd door middel van voldoende ruimte onder de dakpannen te creëren. Het gehele dak van de woningen wordt geschikt gemaakt voor huismussen om onder te verblijven. Dit zal dus zowel de noordelijke en zuidelijke richting zijn als de oostelijke en westelijke richting. Er wordt om iedere meter een onderbreking in de panlatten gemaakt, zodat ruimte is voor een nest. Vanaf de derde dakpan wordt er een vogelschroot geplaatst. De breedte van de daken van de woningen is minimaal 6 meter, dus er worden maximaal 6 nestlocaties per dakzijde gecreëerd. De permanente voorzieningen worden op een hoogte van minimaal 3 meter gerealiseerd en de openingen liggen minimaal 50 centimeter uit elkaar.

De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Wij nemen in aanvulling op deze maatregelen extra voorschriften op. Het betreft de volgende aanvullende voorschriften:

- De tijdelijke en permanente voorzieningen voor gewone en ruige dwergvleermuis dienen vrij te zijn van kunstlicht. Dit voorschrift wordt opgenomen omdat vleermuizen nachtdieren zijn en de kans op in gebruik name van deze voorzieningen aanzienlijk groter is wanneer deze 's nachts niet verlicht worden.
- Bij het ongeschikt maken mag geen opschuimend en uithardend (vul)schuim (PUR) gebruikt worden. Uithardend (vul)schuim mag alleen gebruikt worden nadat de woningen al ongeschikt zijn gemaakt, er een controleronde heeft plaatsgevonden conform het voorschrift over de controleronde én er is vastgesteld dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn. Dit voorschrift wordt opgenomen om te voorkomen dat vleermuizen vastkleven of verstrikt raken in het (vul)schuim of onverhoopt opgesloten worden.
- Voorafgaand aan de werkzaamheden, na het ongeschikt maken, dient een controleronde te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van gewone en ruige dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus. Dit voorschrift wordt opgenomen om te voorkomen dat de werkzaamheden aanvangen terwijl er nog soorten in de te renoveren gebouwen aanwezig zijn.
- Tussen het ongeschikt maken en de controleronde dienen ten minste drie dagen te zitten, zodat de vleermuizen de tijd hebben de verblijfplaats te verlaten. Dit voorschrift wordt opgenomen om te borgen dat de vleermuizen voldoende tijd hebben om de te renoveren gebouwen te verlaten.
- De controleronde dient plaats te vinden conform de eisen die het geldende vleermuisprotocol stelt aan het onderzoek naar zomerverblijfplaatsen. Concreet gaat het om de start- en eindtijd, onderzoeksperiode, minimale temperatuur en maximale windkracht. Tijdens de gehele controleronde moet het droog zijn. Dit voorschrift wordt opgenomen omdat vleermuizen bij onjuiste weersomstandigheden mogelijk niet uitvliegen met als gevolg dat de bebouwing mogelijk onterecht vleermuisvrij kan worden verklaard.
- De vleermuizen mogen na de controleronde geen toegangsmogelijkheden meer hebben tot de bebouwing. Dit voorschrift wordt opgenomen om te borgen dat de vleermuizen niet terugkeren naar de te renoveren gebouwen voor de aanvang van de werkzaamheden.
- Er kan pas gestart worden met de renovatiewerkzaamheden na de expliciete toestemming van de ecooloog.
- Indien tijdens de werkzaamheden (niet zijnde ongeschikt maken) toch gewone of ruige dwergvleermuizen, gierzwaluwen of huismussen worden aangetroffen, dient het werk direct stopgezet te worden. Vervolgens dient de ecooloog geraadpleegd te worden om een plan op te stellen hoe hiermee wordt om gegaan. De werkzaamheden mogen pas hervat worden als de gewone of ruige dwergvleermuis/huismus/gierzwaluw uit het gebouw verdwenen is. In het logboek dient te worden vastgelegd hoe er wordt omgegaan met de aanwezige soort. Dit voorschrift wordt opgenomen om te borgen dat soorten worden verwond of gedood tijdens de werkzaamheden.
- De permanente voorzieningen voor de gewone en ruige dwergvleermuis dienen een binnenmaat van minimaal 50 centimeter breed en minimaal 80 centimeter hoog te hebben. Dit voorschrift wordt opgelegd, omdat de voorgestelde permanente inbouwkast niet voldoet

aan het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017). In paragraaf 3.2 van het Kennisdocument van de gewone dwergvleermuis staat dat permanente voorzieningen in muren een grootte van minimaal 50 x 80 centimeter moeten hebben. Het gaat hierbij om de verblijfsruimte, dus de binnenmaten van de verblijfplaats moeten minimaal 50 centimeter breed en minimaal 80 centimeter hoog zijn. Omdat alle voorzieningen in het kennisdocument een hoogte hebben die groter is dan de breedte, moet de breedte dus minimaal 50 centimeter zijn en de hoogte minimaal 80 centimeter.

- De permanente voorzieningen voor de gierzwaluw dienen conform het betreffende (actuele) Kennisdocument te worden gerealiseerd. Het gaat hierbij met name om afstand tot de huidige nest-/verblijfplaats, hoogte, vrije aanvliegroute, afmetingen van de kasten, spreiding en (verschillende) zonzijde(s). Voor gierzwaluw geldt dat de nestvoorzieningen tussen 09:00 en 19:00 uur in de schaduw moeten zijn, tenzij ze op een noord of oostgevel zijn geplaatst. Dit voorschrift wordt opgenomen om de kans op in gebruik name van de voorzieningen zo groot mogelijk te maken.
- Per weg te nemen nestplaats van de huismus dienen minimaal twee nestkasten voor de huismus ingebouwd te worden, conform de eisen van Het Kennisdocument Huismus van BIJ12 (versie 2023). Dit voorschrift wordt opgelegd omdat er onvoldoende is onderbouwd dat de ruimtes onder de dakpannen in de toekomstige situatie geschikt zijn voor de huismus. De daken worden geïsoleerd hetgeen invloed heeft op het (micro)klimaat onder het dak. Het kan te heet worden onder het dak, wat een negatief effect kan hebben op het broedsucces van de huismus. Het aangeleverde onderzoek van Blom Ecologie is ontoereikend, omdat onduidelijk is of alle factoren in de aangevraagde situatie gelijk zijn aan het onderzoek. Denk hierbij aan het type isolatie, het type dakpannen, etc. Dat er bij de onderzochte daken geen sprake is van significante temperatuurverschillen voor en na isolatie, wil niet automatisch zeggen dat dat bij de daken in de aanvraagde situatie ook zo zal zijn.
- De tijdelijke voorzieningen dienen in stand te worden gehouden totdat de permanente voorzieningen gerealiseerd en beschikbaar zijn, waarbij rekening dient te worden gehouden met de gewenningsperiodes conform de betreffende Kennisdocumenten en aangetroffen functies. Dit voorschrift wordt opgenomen om te borgen dat de soorten de tijd hebben om van de tijdelijke voorzieningen naar de permanente voorzieningen te verhuizen en hierbij niet zonder verblijfplaats komen te zitten.
- Het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen vindt plaats buiten de meest kwetsbare periodes - dit zijn voor vleermuizen de kraamperiode (half mei tot half juli) en de winterperiode (15 oktober tot 1 april) - en voor broedvogels de broedperiode. Dit voorschrift wordt opgenomen om te voorkomen dat de soorten gedurende de kwetsbare periode(s) een nieuwe verblijfplaats moeten zoeken.
- Voor het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen dient gecontroleerd te worden of de voorziening 'leeg' is. De kasten mogen alleen verwijderd worden op het moment dat er geen huismus, gierzwaluw of vleermuis aanwezig is in de kast. Dit voorschrift wordt opgenomen om te borgen dat er geen soorten worden gewond of gedood bij het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen.
- De tijdelijke kasten dienen binnen de ontheffingsperiode verwijderd te worden. Indien dit niet het geval is, is vleermuisonderzoek benodigd om te beoordelen of de kast gebruikt wordt als verblijfplaats. Indien de kast in gebruik is als verblijfplaats en deze ontheffing is verlopen, dient een nieuwe ontheffing te worden aangevraagd voor het verwijderen van de verblijfplaats. Dit voorschrift wordt opgenomen om te borgen dat de tijdelijke voorzieningen conform de opgenomen voorschriften en opgenomen richtlijnen worden verwijderd.

Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus niet in het geding door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden.

3. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij gevraagde ontheffing. De ontheffing wordt slechts voor de in het besluit genoemde soorten en beschreven activiteiten verleend. Deze ontheffing geldt alleen voor de activiteiten die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.

Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

BIJLAGE 1. ADRESSENLIJST TE RENOVEREN WONINGEN PER DORP

Veen

1. Witboomstraat 53
2. Schmitzstraat 9

Wijk en Aalburg

3. Perzikstraat 22
4. Jasmijnstraat 4
5. Tulpstraat 24
6. Jasmijnstraat 6
7. Molenhof 3
8. Molenhof 7

Genderen

9. Susterenhof 28
10. Susterenhof 50
11. Doeversensestraat 12
12. Doeversensestraat 34
13. Hoefstaat 26
14. Hoefstraat 62

Eethen

15. Lindestraat 7
16. Lindestraat 17
17. Wilgenstraat 10
18. Eikenstraat 8
19. Lindestraat 3
20. Wilgenstraat 14
21. Eikenstraat 6

Drongelen

22. Burg. D.A. v.d. Schansstraat 18

Meeuwen

23. Laan 10
24. Dorpsstraat 41
25. Dorpsstraat 73

BIJLAGE 2. MELDINGSFORMULIER START HANDELINGEN BESCHERMDE SOORTEN

Meldingsformulier start handelingen ten aanzien van beschermde soorten Ontheffing Wet natuurbescherming, onderdeel beschermde soorten		
<u>Gegevens</u>		
Aanvraagnummer	Z/197176	
Naam initiatief	Renovatie van 25 woningen verspreid over Wijk en Aalburg, Veen, Genderen, Eethen, Drongelen en Meeuwen	
Ontheffingsperiode	voor de periode van 1 september 2023 tot en met 1 december 2026	
Ontheffinghouder	
Naam aanvrager	
Adres	
PC-Woonplaats	
<u>Gegevens werkzaamheden:</u>		
Contactpersoon uitvoering werkzaamheden	
Telefoonnummer (vast)	
Telefoonnummer (mobiel)	
Ecoloog betrokken bij uitvoering	
Locatie(s) werkzaamheden	
Datum gereedkomen compensatiemaatregelen	
Datum start werkzaamheden	
Overzicht planning werkzaamheden	
.....		
<p><i>Dit formulier dient zodra de aanvang van de handelingen met betrekking tot beschermde soorten bekend is, doch uiterlijk 2 weken van tevoren, te worden ingediend bij de Omgevingsdienst Brabant Noord</i></p>		
Retouradres	Omgevingsdienst Brabant Noord Email: info@odbn.nl	

KENNISGEVING WET NATUURBESCHERMING, Woonfonds Zuid Nederland 2 BV, 25 woningen te Wijk en Aalburg, Veen, Genderen, Eethen, Drongelen en Meeuwen, Z/197176

Beschikking

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant maken bekend dat zij op 10 augustus 2023 een ontheffing artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming hebben **verleend** (kenmerk: Z/197176-361891) aan Woonfonds Zuid Nederland 2 BV, voor de renovatie van 25 woningen verspreid over Wijk en Aalburg, Veen, Genderen, Eethen, Drongelen en Meeuwen, in de gemeente Altena. De ontheffing is geldig voor de periode van 1 september 2023 tot en met 1 december 2026.

De aanvraag, het besluit en de bijbehorende stukken liggen vanaf 14 augustus 2023 tot en met 25 september 2023 **6 weken ter inzage** bij de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN), telefoonnummer (088) 743 00 00. Voor inzage in de bijbehorende stukken dient een afspraak gemaakt te worden. Het besluit is digitaal op te vragen via e-mail info@odbn.nl of te vinden op de website www.officielebekendmakingen.nl.

Bezwaar

Is dit besluit aan u gericht en bent u het er niet mee eens, dan kunt u een bezwaarschrift indienen. Is het besluit niet rechtstreeks aan u gericht en bent u het er niet mee eens, dan kunt u alleen een bezwaarschrift indienen als het besluit directe gevolgen voor u heeft. Verstuur uw bezwaarschrift binnen 6 weken na de verzenddatum van het besluit.

U kunt uw bezwaarschrift op 2 manieren indienen:

- **Digitaal.** Op www.brabant.nl/bezwaar vindt u de link 'Bezwaar indienen'. U heeft hiervoor een DigiD-inlogcode nodig.
- **Per post.** Stuur uw bezwaarschrift naar:
Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC te 'S-HERTOGENBOSCH

In het bezwaarschrift zet u:

- uw naam en adres;
- de datum, het kenmerk en een omschrijving van het besluit waarmee u het niet eens bent;
- de reden waarom u het niet eens bent met ons besluit;
- de datum van uw bezwaarschrift en uw handtekening;
- maakt u namens iemand anders bezwaar? Stuur dan een machtiging mee.

Voeg ook een kopie toe van het besluit waarmee u het niet eens bent. Op deze manier kunnen wij uw bezwaarschrift beter in behandeling nemen.

Kunt u ons ook uw telefoonnummer en e-mailadres geven? Zo kunnen wij samen met u de beste aanpak van de behandeling van uw bezwaar bespreken.

U kunt het secretariaat van de hoor- en adviescommissie bereiken via telefoonnummer (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e-mailadres bezwaar@brabant.nl.

Aan het indienen van een bezwaar zijn geen kosten verbonden.

Voorlopige voorziening

Als u een bezwaarschrift indient, dan heeft dit geen schorsende werking. Dat betekent dat het besluit geldt zolang uw bezwaarschrift in behandeling is. Het kan zijn dat u dit niet wilt. Bijvoorbeeld omdat het besluit onherstelbare gevolgen voor u heeft. U kunt gelijktijdig met of na het indienen van een bezwaarschrift een verzoek om een voorlopige voorziening vragen bij de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch.

Er zijn kosten verbonden aan het vragen om een voorlopige voorziening (griffierecht).

Aan deze procedure is het kenmerk Z/197176 gekoppeld. Wij verzoeken u bij correspondentie dit kenmerk te vermelden.

's-Hertogenbosch, augustus 2023